

Monumentnummer*: 523558

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Status rijksmonument
Inschrijving register* 03 februari 2003
Kadaster deel/nr 82934/190

Woonplaats* Otterlo *Gemeente** Ede *Provincie** Gelderland

Locatiennaam Otterlo *Locatieomschrijving* BY Wildbaanweg, BY Houtkampweg

Kadastrale gemeente* Otterlo *Sectie** I *Kadastraal object** *Appartement aanduiding* *Grondperceel* 75

*Omschrijving***

Inleiding

"President Steijnbank", zandstenen ZITBANK in 1923 opgericht, gelegen in formele PARKAANLEG op het het landgoed De Hoge Veluwe.

Vanaf 1909 ontstond het landgoed De Hoge Veluwe door het opkopen en samenvoegen van gronden door het Rotterdamse fabrikantenechtpaar Helene Müller (1869-1939) en Anthony G. Krölller (1862-1941). De oude openbare wegen die over de gronden liepen werden afgesloten en op kosten van Krölller omgeleid. Om het nieuw ontstane, ruim 6800 ha grote landgoed kwam een afrastering. Deze door het echtpaar gecreëerde nieuwe buitenplaats fungeerde in de eerste plaats als jachtgebied en buitenverblijf voor de familie en hun gasten. Op het landgoed werd tevens een boerenbedrijf gevoerd. Daarnaast werd binnen De Hoge Veluwe het kunstzinnig ideaal verwezenlijkt dat Helen Müller voor ogen stond. Het terrein werd in haar opdracht ingericht met architectuur en kunstwerken, die allen op hun eigen manier de door haar voorgestane eenheid van kunst en natuur zichtbaar moesten maken. Tenslotte moest op het terrein een groot museumgebouw gerealiseerd worden, om de kunstcollectie van mevr. Krölller-Müller te huisvesten.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Ten behoeve van het inrichten van het landgoed wist het echtpaar verschillende architecten aan zich te binden. Van H.P. BERLAGE, de Belg HENRY VAN DE VELDE en van A.J. KROPHOLLER werden daadwerkelijk gebouwen op het landgoed uitgevoerd. De in het complex op te nemen beeldhouwwerken zijn van de hand van de beeldhouwers J. MENDES DA COSTA en JOHN RÄDECKER.

Na de economische crisis werd in 1928 het beheer van het landgoed overgedragen aan de Stichting Krölller-Müller. In 1935 ontstond de Stichting Het Nationale Park de Hoge Veluwe.

Bij de beelden en monumenten op het landgoed speelt de plaatsing in het landschap een grote en mede beeldende rol, ook in het geval van de PRESIDENT STEYNBANK gesitueerd ten zuidwesten van het museum.

De 'President Steijnbank' is gelegen in het bos ten zuiden van de Houtkampweg en ten westen van de Wildbaanweg. De bank is gelegen binnen een formele parkaanleg, die een open plek vormt in het bos. Bank en aanleg zijn ontworpen door HENRY VAN DE VELDE. De bank werd ter ere van Marthinus Th. Steijn (1857-1916) opgericht, de laatste president van de Boerenrepubliek Oranje-Vrijstaat die in 1910 opging in de Unie van Zuid-Afrika. De monumentale bank vertoont een massieve en expressieve vormgeving, waarbij symbolische elementen zijn toegepast, die verwijzen naar de kwaliteiten van de staatsman. De parkaanleg waarin de natuur geordend is, symboliseert de geordende maatschappij. De kruisvorm van de aanleg tekent zich vanuit de lucht duidelijk in het landschap af.

Omschrijving

Langgerekte ZITBANK binnen geometrische PARKAANLEG.

De aanleg heeft een rechthoekige hoofdvorm met een afgeronde korte oostzijde. Deze open plek in het bos is omgeven door lage beuken- en eikenhagen, beuken en treurbeuken. Om de hele aanleg loopt een pad, dat aan weerszijden is beplant met geknotte bomen en brede stroken buxushagen. De aanleg is vanuit het oosten toegankelijk via een pad, de entree wordt benadrukt door twee natuurstenen hoekpijlers. In het midden van het veld is door middel van flagstones een groot Latijns kruis aangegeven, dat met lage buxushaagjes is omzoomd. Op de hoeken van het kruis bevinden zich geornamenteerde hardstenen hoekpijlertjes. Aan de oostelijke kop van het Latijns kruis is een hardstenen plaat binnen de flagstones met de tekst (in hoog reliëf) President/"Mart Theunis Steijn/ ter eere. Tussen de haagjes en paden is de aanleg met gras of heide opgevuld. Het kruis vormt als het ware de opmaat naar de bank zelf, die in het westen de aanleg afsluit. Voor de bank loopt nog een pad. Het pad is omgeven door beukenhagen, die doorlopen tot de bank. Tegenover de zitbank, zijn bij de aanzetten van de beukenhagen in het grasveld hoekpijlerachtige bankjes neergezet, voorzien van geometrisch ingekerfde versieringen.

De bank is volledig vervaardigd uit Maulbronner zandsteen en heeft een langgerekte gedrongen hoofdvorm, met naar voren en naar binnen springende leuning aan weerszijden, een lagere zitting en een geaccentueerd middengedeelte. Aan de achterzijde wordt de bank gestut door afgeschuinde steunberen die in de aarde lijken te verdwijnen. De bank is in het drizijdig verhoogde middengedeelte voorzien van ingehakte, symbolische ornamenten, een vergrootglas (zorgvuldigheid), een weerglas (aandacht voor de atmosfeer waarin de dingen gebeuren) en een zwaard (daadkracht).

Waardering

'President Steijnbank', ZITBANK binnen PARKAANLEG uit 1923 naar ontwerp van Van de Velde:

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

-Van architectuurhistorische waarde als gaaf en bijzonder voorbeeld van een zitbank, zoals die in de periode tussen de twee wereldoorlogen veelvuldig zijn opgericht als monument voor een verdienstelijk persoon, de zitbank heeft als zodanig typologische waarde. De bank kenmerkt zich door een bijzondere gedrongen hoofdvorm in natuursteen, met afgeschuinde zijden en symbolisch geladen sierelementen. De aanleg waarbinnen de bank is geplaatst speelt in het hele concept een essentiële rol. Het monument is binnen het oeuvre van architect Van de Velde belangrijk als een van de werken die hij voor het echtpaar Kröller-Müller realiseerde.

-Van stedenbouwkundige waarde als karakteristiek onderdeel van het landgoed De Hoge Veluwe, waar het vanwege de ligging in samenhang met de plantsoenaanleg een belangrijke situeringswaarde bezit. Het met flagstones verharde kruis is van grote hoogte in het landschap waarneembaar en vormt daardoor een landmark.

-Van cultuurhistorische waarde als onderdeel van het landgoed De Hoge Veluwe, dat vanaf 1909 in opdracht van het echtpaar Kröller-Müller is samengevoegd en ingericht.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Voorwerpen op pleinen en dergelijke

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Straatmeubilair

Functie

Plantsoen

Zitbank